

רישלה

ענין יעקב ועשו

עוד יש לדקדק במד"כ וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו ארצה שער שדה אדום ויצו אותם וגוי' עם לבן גורתו ואחר עד עתה. וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגומ הולך לקריאתך וגוי'. וירא יעקב מאור ויצר לו וגוי', הצילני נא מיד אחיכי מיד עשו וגוי'. הנה בדברי יעקב שליח עם המלאכים הקדמים עשו לאחינו, ואילו בתשובה המלאכים הוא להיפר, באנו אל אחיך אל עשו, מוקודם אחיך ואח"כ עשו. ומיד כאשר שמע יעקב את דבריהם שבאנו אל אחיך אל עשו, בקש גם הוא הצילני נא מיד אחיכי מיד עשו, וכבר הקדמים אחיכי לעשו, וכ"ז טעמא בעי.

ויל בזה, דהרי יעקב הוא בחירות האבות, ועל שמו מתיחסים ישראל הנקראים בני ישראל, והتورה"ק כתבה פרשיות אלו של מאבקיו של יעקב המלמודות תורה שלמה לבניו של יעקב, שככל חיו של יהודי צrisk הוא להאבק עם כחות הרע והקליפה, וסופה שמכל אלו המאבקים הוא יוצא תמיד עם רוחחים, כמו שהוא אצל יעקב שאחר מאבקו עם המלאך אמר לו לא יעקב יאמר עוד שمر כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, וכך מכל הנסיוונות והמאבקים של יעקב יצא עם רוחחים. ומכאן לימוד יהודי שכל סדר חייו צrisk להיות רצוף מאבקים וסופה שמכולם הוא יוצאה ברוחחים. ובפרשיות אלו של לבן ושל עשו מורה לנו התורה ה' דרכיהם בלבודת ה' ובמלחמת היצר, ואת

א.

הנה פרשיות אלו של ספר בראשית מלמדות לנו אורחות דרך ה', ובכבר עמד על כך בספה"ק תולדות יעקב יוסף בעניננו, מה דעתינו כאן פרשה שלמה בענין יעקב עם עשו בכל הפרטים, שכואורה אינה נוגעת לנו כלל, והרי התורה היא נצחית ומלמדת לכל יהודי אין להתנגד ומה באה למדנו בפרשה זו. ובודאי שמדובר בכל זה על מלחמת היצר, שיש ליהודי ללמידה מכאן דרכיהם אך לעמדת מלחמה עם יצרו, ולאור זה יש לבאר כל הענין ע"ד העבודה. וכן כן צריך ביאור מה דאצל יעקב אבינו ע"ה במיחוד כל תולדות חייו רצופים מאבקים, עוד בטרם צאתו לאויר העולם כבר התחלו מאבקיו עם עשו, כמו שנאמר ויתרוצצו הבנים בקרבה, שכבר או נאבק עם עשו, ואח"כ נחלקו על הבכורה ועל הברכות, ואחר זאת היה עשרים שנה בבית לבן, שככל אותן שנים היו רצופות מאבקים עם לבן שורש הקליפה, כמו שנאמר וזה לי עשרים שנה בביתך עברתי ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצענק ותחלף את משברתי עשרה שנים מוננים, וכאשר חור מבית לבן בא לקראו עשו וארבע מאות איש עמו, ואח"כ נאבק עם המלאך שרו של עשו שהיה הס"מ בעצמו. וראוי לבאר עניינים של כל אלו המאבקים שלא מצינו דוגמתם אצל שאר האבות אברהם ו יצחק, שאמנם נתנו בסיסוונות אך לא עמדו כל חיים במאבקים.

כוונות רעות, כל מה שאתה עוסק בתורה ובתפלה והבנימ שאותה מולד הכל יהיה מחמת כוונות רעות. ובזה הוא מבקש לעקו לגורו, שכח חלק הטוב שלו יהיה בניו על יסודי הרע. והינו שקליפת לבן אינה בזה שפתחה יהורי לדברים רעים, אלא שזום להשתלט על כל חלק הטוב שלו ולעקרו מן השורש. וזה מה שאמר יעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שומרתי, שלא נגמתי אפילו במשחו חוט השערה מקליפת לבן. וי"ל עוד בעניין קליפת לבן ע"פ מה"כ (דברים כו) ארמי אובד אבי, דינה כל חיתו של יהורי היא מכח אבי, מה שמרגש שהשיות הוא אבי, שמכחה זה היהודי לעולם אין בוודד לנפשו, הן במצבים הגבוהים ביותר והן במצבים הפליטים והירודים ביותר, הן בזמנים טובים ומאירים והן בימים אפורים וירודים, תמיד הוא מתחזק מתוך שמרגש כי יש לו אב. וקליפת לבן היא ארמי אובד אבי, שמאבד ממנו בח"י אבי, שלא ירגש כי יש לו אב בשמים.

ואילו עניין קליפה עשו היה בעניין תאונות ופגמים במעשה, כמרומו בזה שהוא אדםוני המורה על רתיחה הדם לתאהו ולאיסור, שכח תכונות נפשו נמשכו לתאות שפלות מאר, וכדראי' בחוז"ל. כל המעשים הפליטים שעשה עשו. וקליפה זו של עשו בתחום לב' חלקים, כאומרו הצלני נא מיד אחוי מיד עשו, יש הקליפה של תאונות איסור שהיצה"ר בא עשו, יש קליפה של תאונות היתר שהיצה"ר מתחזה באחיו ואינו מפתדו לעברות שיונש עליהם אלא מפתדו לתאות של היתר, וע"ז בקש יעקב הצלני נא מיד אחוי מיד עשו, מב' הקליפות של תאונות. ומה שהוכיר קודם מיד אחוי ואח"כ מיד עשו, אף שלכאורה הרי השונא היותר גדול היה קליפת עשו ענבי איסור ואתה היה לו להזכיר מוקדם, אלא שיעקב לא התירא כ"כ מקליפת עשו המפתח לתאות היתר, שבזה היתה מדורגתנו הק' המוחודה של יעקב, כמו שבראנו שכן כתבה התורה את כל ענני הרגשיים של יעקב כיון שמהכל עשה תורה, שנשא את נשיו והוליד את י"ב שבטי יה-

הענינים המיוחדים שבהם בעיקר צורך היהודי להאבק. קליפת לבן הוא עניין הפגם במת, בדעת והש>((יפות, כפירה ופגמים באמונה, כמו שמצוינו אצל את כל עניין הטרפים שביתו היה מקום היכפירה, הן כפירה באקלות והן כפירה בהשגה פרטית, כמו שאמר הבנות בנותי והבנימ בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, שכפר בהנאה העליונה וסביר שכחו וועצם ידו עשו לו את התיל הזה. וזה אומרם ז"ל לבן בקש לעקו את הכל, מרומו בזה על האמונה שהיא הכל, שהוא הכל אצל היהודי, הוא עובד את הש"ית עם אמונה, ואת כל חייו ועסקיו הוא חי עם האמונה, והוא אצל חותם הכל. ובן בקש לעקו את הכל, הינו שקליפת לבן מבקשת לעקו מיהודי את האמונה שהיא הכל. וכך בן להיפך היכפירה וחסרונו הכל החטאים יש לו עדין תיכון, אבל אם נפומ רח"ל בפגם היכפירה הרי כל באיה לא ישובון. ובזה בקש בן לעקו את הכל ע"י פגם האמונה. ובגנד זה טען יעקב ותחלף את משכrichtי עשרה מונימ, שפגם האמונה הוא פגם בכל עשרה המדות שאו הוא כאינו יהודי בכלל. והוא מה שליח יעקב עשו עם בן גרתי ותרי"ג מצות שומרתי, הינו שקליפת בן לא פגעה בי במארה, ונשארה אצל האמונה במלא בהירותה, שלא ריפה את ידי בשום מצוה.

ועוד אפ"ל עניין קליפת לבן שאמור הבנות בנותי והבנימ בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, ע"ד שספר הרה"ק מברדייצוב ז"ל, שהבע"ד בא אליו בטענה שהוא שותף עמו בכל עניינו, שככל מה שעושה נמצא עמו ביחד, עוסק בתורה יחד עמו ומתפלל עמו, ואף עוסק בחסידות אותו ביחיד. יש בח"י יצאה"ר המטיל מום בקדושים, שכח הרע מתערב בכל המעשים הפליטים ע"י מחשבות רעות ופנויות רעות. ויש חמור מזה, מה שלבן בקש לעקו את הכל, שambilק שבקו רוח"ז את כל חלק הטוב של היהודי, שלא רק מערב רע בטוב, אלא שמשריש באדם שלטון הרע עד שכח הטוב יסודו ברע, שהוא מה שקליפת לבן אומרת הבנות בנותי והבנימ בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, הינו שהכל מוחמת, מטור

נסתר המתראה כאחיך, שמתחללה הוא אמן אחיך אך כל זה הוא במטרה של עשו. ובמאמר הרה"ק ר' יתיאל ממוש בשם מרדן הס"ק מלוכוביץ ויז"ע, על מה שאומרים בזמירות למוסצח"ק צאנך מיד גוזוים, שדרך מגדי הצען לגדל את צמרט של הצאן ולרכותו כדי שאח"כ יוכל לגוזו בפעם אחת כמה שיותר צמר, ובמ"כ יש שהיצה"ר מגדל יהודי ונונע לו לעסוק בתורה ותפללה ומצוות כדי שאח"כ יוכל בכת אחת להשליך את הכלל לשאול תחתית, מאיגרא רמא לבירא עמייקתא בנפילה כזו שלא תהא לו עוד תקומה ח"ו. והוא ע"ד מה אחיה"כ יעלן שם יריד תחומות, שהיצה"ר נותן לייהודי לעלות השמיימה, לעסוק בעבודות גבואה ביותר, וכל זה במטרה של יריד תחומות, שומם להשליכו אח"כ לשאול תחתית, וזהו אל אחיך אל עשו, שהוא האובי המסתובן ביוור, שאינו גלויל אלא מסתתר ומתהזה באחיך. ומה שנזכר בפגישתו עם עשו עד גשטו עד אחיך, זה היה אחיך ז' השתחוות של יעקב, שע"ז היריד ממנו את כל הקלייפות שטובבו, ואז כבר נגש עד אחיך הנקדוה שמצד צור מחצתו, משא"כ קודם לכן כאשר המלאכים ראוו שהיה מוקף עדין בו הקלייפות, ואז גם בח"י אחיה שלו היתה מצד הרע. וע"כ כשהשמעו זאת יעקב וירא מאד וייצר לו, כי נגיד קליפה זו של "אחיך" אין לו שם עצה, שגם כאשר הוא מתורום יתכן כי אין זו אלא עצת היצר המגדלו במטרה לאבדו ח"ו. ויחץ את העם אשר אותו לשני מחותנות, היינו שהיהודים צריכים לאחיך בכ' דרכיהם בעבודת ה', ולהלחם בשני מחותנות המה ב' חיותות כנגד היצה"ר, נגיד הקליפה של עשו עליו להלחם בפשטות ב涅געה להכניע היצר, אכן גם בזמניהם הגבוהים ביותר עליו לירא ולפתח מקלייפת אחיך, פן כל זה הוא מכח הסט"א הוומם להשליכו תחומה, ועליו להיות מוכן כנגד זה.

ובעוד אופן י"ל עניין קליפת עשו, דנהה בעבודת ה' ראשית כל על יהודי להכיר ולדעת את גודל חומרת החטא, ובכל עניין שיצרו מתגבר עליו לדעת את חומר הפגם שבמעשה זה, וכמה שהוא מתרחק מהשי"ת ע"ז, ואיך ימיר קרבת א' חיים בעבור תאווה שלפה ובזוויה. אך כל זה הוא החשבון

ועסק בעקבדים נקודים וברודדים ומכל זה נעשית תורה שלמה, כי כל ענייני היתר שלו היו קדש קדשים. וע"כ ביקש בעיקר הצלני נא מיד אחיך, מקליפת אחיו של עשו המטיל טומאה בכל ענייני היתר. והוא שנאמר וירא כי לא יכול לו ויגע בכם ירכו ותקע כף ירך יעקב, וירא כי לא יכול לו פי' שאינו יכול לפגוע בו בענייני איסור, ויגע בכם ירכו, בענייני היתר שאין בהם איסור, שבפגמים אלו של היתר מכשיל היצה"ר אפילו יהודים כשרים.

ועוד י"ל עניין ב' החלקים מיד אחיך מיד עשו ע"פ מה דהק' למה בתחילת הקודים עשו לאחיך, וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיך, משום שייעקב היה סבור שכיוון שקליפת עשו הוא מה שמטה לתאות רעות ולמעשים רעים, הרי זה בח"י אויב גלי שניתן להשמר ממנו, אך אין בו חלק של אויב נפטר. והוא פ"י וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיך, עשו מרומו על עיקר הרע שבו, שהוא שם העצם שבו המזוכר ראשונה. ותוון מה הוא גם אחיך, שסביר שיש בו גם בח"י אחיך שנמצא בקרבו גם נקודת הטוב. וע"ד דעתה מהירה"ק ר' משה מודליניא ז"ל על מה"כ והוא עבר לפניהם וישתחוו ארץ שבע פעמים עד גשטו עד אחיך, שיש להקשוט לשם מה כתיב ב"פ ע"ד, שהיה צ"ל עד גשטו אל אחיך, ופירש שאות עשו הקיפו ז' קליפות, וע"י וישתחוו שבע פעמים, שייעקב השתחווה לפניו ז' השתחוואות, ע"ז המכנייע את ז' הקליפות שטובבו את עשו, וע"ז הגיע עד בח"י אחיך שהיתה בעשו, שע"ז נתעוררה אצל עשו שוב הנקדוה הפנימית של טוב מקור מוחצנתו שהיתה חבולה בעומק הקליפות, ואז כבר ויחבקו וישקחו. והוא עד גשטו עד אחיך, שהגיע יעקב עד בח"י אחיך שהיתה טמונה בעשו. וע"ז שלח יעקב אל עשו אחיך, دائمם עיקרו הוא בח"י עשו חלק הרע הגלי של תאות רעות, אך יש בו גם בח"י אחיך נקודת הטוב. אמן תשוכת המלאכים ליעקב הייתה באנו אל אחיך אל עשו, מוקדם אחיך ואות"כ עשו, היינו שבזה אמרו לו שעשו כל כלו קליפה, והקרוימו אחיך לעשו, שבבח"י אחיך היא עוד הקליפה המסתובנת יותר, שלא רק שעשו הוא אויב גלי המפתח לתאות וऐסורים, אלא הוא גם אויב

לשתי מחנות, שמרמו לב' החשבונות שצורך יהודי להזיק בהם בעטם ובוממן, קודם החטא יתבונן בגודל חומרת החטא ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת, ואחר החטא יתזוק באמונתו שכחן יצא משאול תחתית שנפל בו ותזרור שוב למדרגתו.

וכאמור זה עניין פרשיותיו של יעקב שהמ תורה שלמה ללמד מי הם האויבים בנפש של יהודי ה"ה ב' הקליפות האלו, קליפת הception של לבן וקליפת התאות של עשו, ועל ב' קליפות אלו מתנהלים כל מאבקיו של יהודי בכלימי חייו. וכן שבכל המצבים העוברים על יהודי, אף המצבים הקשים ביותר, תמיד יש לו את חי' אבי הנutan לו הכח והסיעתא דשמייא לצאת בשלום וברוחותם מכל המאבקים.

ב.

ע"פ האמור דברפרשה זו של מלחתם יעקב עם עשו מירמו על הדרך במלחמות יהודי עם צרו, יש לבאר ג"כ שאר הענינים דמצינו כאן, עניין מאבקו של יעקב עם המלאך שרו של עשו, ויאבק איש עמו עד עלות השחר וירא כי לא יכול לו ויגע בכך ירכו וגוי וירוח לו המשמש, שכל זה בא להורות לנו דרך בעבודת ה', ויש לבאר עניינו.

ויל' כי התורה באה להורות בזה דרכי המלחמה בסור מרע. ויאבק איש עמו עד עלות השחר, למדנו שעייר התגברות היצה"ר על האדם היא בלילו, שאו הוא ומגננותו תחומר על הצורה. ויגע בכך ירכו, הפי' ע"ד שאחוז'ל (שבת סד). על מה"כ ויקרבו אל משה הפקדים אשר לא לפני הצבא וגוי' ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממננו איש ונקרב את קרבן ה' וגוי' לכפר על נפשותינו, ואמרו ע"ז חז"ל, אמר להם משה אם כן כפרה למה, אמרו לו אם מידי עבריה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו, מיד ונקרב את קרבן ה' לכפר על ההרהור. והוא פי' ויאבק איש עמו עד עלות השחר, שהותה'ק היא נצחית ומלמדת

ועל יהודי לדעת קודם שנכשל בחטא, אבל אם נכשל כבר, או עליו לדעת את הצד השני, שתחפש הקב"ה לבב ידך ממנה גנחת, ורצונו ית' להחויר שוב אליו, ועתה עליו לראות רק למצוא את הדרך לשוב להשיות, שאו ודאי יחוירוה הקב"ה לבסוף למדרגתנו. וב' החשבונות אלו יש לכללם בדברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז), שכתוב בגודל מעלה התשובה,ames היה זה שנאי לפניו המקום משוקץ ומרוחק ותועבה,ames היה זה מובל מה' אלקי ישראל צועק ויאנו נענה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד, ונגהיה מודבק בשכינה. שדברים אלו מבטא הרמב"ם את עומק ממשימות החטא ואת גודל ממשימות התשובה. שקדום החטא על יהודי לדעת את מצבו של החטא קודם התשובה, כמה גודל חומר החטא, ומה שמאבד בחטא, שנאה מובל מה' אלקי ישראל, מנתק לגמרי מאביו שבשמים, משוקץ מרוחק ותועבה, שהזהב הגרווע ביותר שאין גרווע הימנו. ואם ח"ז נכשל ונפל בחטא, עליו להתחזק ולדעת גודל ערקה של תשובה, שעיל ידה בכחו לשוב למעדנו, להתקרב להשיות, ולהיות שוב אהוב ונחמד קרוב וידיד. ואילו קליפת עשו בא להפוך הקערה על פיה, בתחלתה הוא בא כאחיך, שכאשר היצחד בא לפנות יהודי לעברת, הריחו מקטין בעיניו את חומרת החטא, שבעצם זה היתר ואין זו עברה, שאין על זה שום איטור, וגם לא יתרחק עי"ז מהשיות, ואחר שנפל בחטא, אז הוא מתגלה כעשו להפילה ברוחו, שהוא כבר אבוד מב' עולמות ואין לו תקנה עוד. והיינו שהיצה"ר לוחם עם יהודי לאורך כל הדרך, מתחלה ע"י אחיך ולבסוף ע"י עשו במטריה אחת להפילה לבב יוסף קום ח"ז.

זה מה שאמרו الملכים ליעקב, באננו אל אחיך אל עשו ו"גס" הולך לקראתך, שגם חלק אחיך שבו הולך לקראתך באותה מטרה כעשו להחשילך ולהפילה. וכיון ששמע זאת יעקב, וירא מאד יצר לו, ואו בקש מהשיות הצלני נא מיד אתי מיד עשו, שכאן כבר הקדים אחוי לעשו, היינו הן מהקליפה של אח' המפתח קודם החטא וכן מהקליפה של עשו המפילה ברוחו לאחר החטא, שהריחו אבוד מבלי תקומה ח"ז. וכעצה לזה, ויחזק את העם אשר אותו